

آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلین حرفه های پزشکی و وابسته (تخلف انتظامی)

دکتر علی محمد علی محمدی
متخصص پزشکی قانونی
عضو هیات مدیره انجمن علمی پزشکان قانونی ایران

قوانین سازمان نظام پزشکی

- قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران
- آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته در سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران
- آئین رسیدگی دادسراها و هیئت‌های انتظامی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران
- دستورالعمل نحوه کارشناسی و تشکیل کمیسیون‌های تخصصی در سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران
- دستورالعمل تشکیل شوراهای حل اختلاف ویژه امور پزشکی

«آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته در سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران»

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

در اجرای ماده 2 و مواد 28 تا 43 قانون سازمان نظام پزشکی مصوب 25/1/1383 مجلس شورای اسلامی که در تاریخ 16/8/1383 با اصلاحاتی به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده و به منظور تلاش در راستای پیشبرد و اصلاح امور پزشکی و حفظ شئون جامعه پزشکی و همچنین حفظ و حمایت از حقوق بیماران و حمایت از حقوق صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه‌های پزشکی و رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه‌ای شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته موضوع ماده 4 قانون سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران به شرح مواد آتی در دادرها، هیئت‌های بدوی انتظامی شهرستان‌ها، هیئت‌های تجدیدنظر انتظامی استان‌ها و هیئت عالی انتظامی مستقر در سازمان نظام پزشکی مرکز صورت می‌گیرد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

فصل اول / تعریف، شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه‌ای
فصل دوم / مجازات‌های انتظامی

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

فصل اول / تعریف، شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه‌ای
قسمت اول: تعریف

ماده 1- حرفه‌های پزشکی و وابسته به امور پزشکی موضوع ماده 28 قانون سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران که از این پس به اختصار قانون نامیده می‌شود عبارت‌اند از:

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

پزشکان، دندان‌پزشکان، دکترهای داروساز، متخصصین و دکترای علوم آزمایشگاهی (حرفه‌ای یا متخصص) تشخیص طبی، مامایی و سایر لیسانسیه‌های پروانه‌دار گروه پزشکی، فارغ‌التحصیلان کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و بالاتر شاغل در رشته‌های علوم آزمایشگاهی، بینایی‌سنجی، شنوایی‌سنجی، گفتاردرمانی، ایمونولوژی، بیوتکنولوژی پزشکی، رادیولوژی، بیورادیولوژی، رادیوتراپی، پرستاری، اتاق عمل، هوشبری، علوم دارویی، تغذیه، مبارزه با بیماری‌ها، بهداشت‌کاری دهان و دندان، کاردان و کارشناس پروتز دندان، شاخه‌های مختلف بهداشت، توان‌بخشی، فیزیوتراپی، بیوشیمی پزشکی، خدمات اجتماعی و مددکاری، سایر رشته‌های علوم پایه پزشکی، روان‌پزشکی بالینی، روانشناسی بالینی و کودکان استثنائی، کایروپراکتیک، ژنتیک پزشکی و نیز سایر حرفه‌های وابسته به امور پزشکی با هر مدرک تحصیلی که فعالیت آن‌ها نیاز به اخذ مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یا سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران دارد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

قسمت دوم: شرح وظایف و تخلفات صنفی و حرفه‌ای

ماده 2- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته **مکلف‌اند** بدون توجه به ملیت، نژاد، مذهب و موقعیت اجتماعی- سیاسی و اقتصادی بیماران حداکثر تلاش ممکن را در حدود وظایف قانونی و حرفه‌ای خود به کار ببرند.

ماده 3- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته باید طبق موازین علمی، شرعی و قانونی با رعایت نظامات دولتی، صنفی و حرفه‌ای انجام وظیفه کرده و از هرگونه سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی بپرهیزند.

ماده 4- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته حق افشای اسرار و نوع بیماری بیمار مگر به موجب قانون مصوب مجلس شورای اسلامی را ندارند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 5- شاغلین حرفه‌های پزشکی موضوع ماده یک این قانون موظف به پذیرش آن تعداد بیمار هستند که بعد از تشخیص و اعلام سازمان نظام پزشکی، حسب مورد انجام خدمات آنان در یک‌زمان مناسب میسر باشد.

ماده 6- انجام امور خلاف شئون پزشکی، توسط شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته ممنوع است و باید از ارتکاب کارهایی که موجب هتک حرمت جامعه پزشکی می‌شود خودداری کنند؛ که مصادیق آن توسط کمیسیون اخلاق پزشکی مورد اتخاذ تصمیم قرار می‌گیرد.

تبصره - صدور گواهی خلاف قانون و موازین علمی از جمله فوت، استراحت، سلامت، بیماری، ولادت و از کار افتادگی ممنوع است.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 7- تحمیل مخارج غیر ضروری به بیماران ممنوع است. تعیین مصادیق مخارج غیر ضروری بر اساس نظر کمیته کارشناسی تخصصی داسراها و هیئت‌های انتظامی می‌باشد.

ماده 8- ایجاد رعب و هراس در بیمار با تشریح غیرواقعی وخامت بیماری یا وخیم جلوه دادن بیماری ممنوع است و پزشک می‌تواند به نحو مقتضی بیمار و بستگان را در جریان خطرات، وخامت و عواقب احتمالی بیماری قرار بدهد.

ماده 9- تجویز داروهای روان‌گردان و مخدر به‌گونه‌ای که به حالت اعتیاد درآید ممنوع است، مگر در مواردی که بیمار از بیماری روانی یا از دردهای شدید ناشی از بیماری‌های غیرقابل علاج رنج ببرد یا ضرورت پزشکی مصرف آنها را ایجاب کند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 10- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته مکلفاند در بخش خصوصی و بخش دولتی تعرفه‌های خدمات پزشکی مصوب مربوطه را رعایت نمایند.

ماده 11- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته حق ندارند هیچ‌گونه وجه یا مالی را از بیماران علاوه بر وجوهی که توسط مسئولان مؤسسه درمانی ذی‌ربط طبق مقررات دریافت می‌شود، وصول نمایند.

ماده 12- شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته مکلفاند در مواقعی که به منظور پیشگیری از بیماری‌های واگیر یا در هنگام بروز بحران و سوانح از سوی سازمان نظام پزشکی و یا مراجع قانونی ذی‌ربط اعلام می‌شود، همکاری ممکن و لازم را معمول دارند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 13- جذب و هدایت بیمار از مؤسسات بهداشتی درمانی دولتی و وابسته به دولت و خیریه به مطب شخصی یا بخش خصوصی اعم از بیمارستان و درمانگاه و ... و بالعکس به منظور استفاده مادی توسط شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته ممنوع است.

ماده 14- جذب بیمار به صورتی که مخالف شئون حرفه پزشکی باشد و همچنین هر نوع تبلیغ گمراه‌کننده از طریق رسانه‌های گروهی و نصب آگهی در اماکن و معابر، خارج از ضوابط نظام پزشکی ممنوع است. تبلیغ تجاری کالاهای پزشکی و دارویی از سوی شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته، همچنین نصب اعلانات تبلیغی که جنبه تجاری دارند، در محل کار آنها مجاز

نیست

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 15- انتشار مقالات و گزارش‌های پزشکی و تشریح مطالب فنی و حرفه‌ای که خارج از ضوابط علمی پزشکی بوده و جنبه تبلیغاتی گمراه‌کننده داشته باشد، ممنوع است.

ماده 16- استفاده شاغلین حرفه‌های پزشکی و وابسته از عناوین علمی و تخصصی غیر تأیید شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 17- تجویز داروهایی که از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در فارماکوپه (مجموعه دارویی کشور) اعلام نشده باشد، بدون توجیه علمی مورد تأیید توسط سازمان نظام پزشکی و یا انجمن‌های علمی تخصصی مربوط مجاز نمی‌باشد.

ماده 18- پزشک معالج، مسئول ادامه درمان بیمار خود در حد توانایی و تخصص، به استثنای موارد ضروری است، مگر اینکه بیمار یا بستگان او مایل نباشند.

تبصره - موارد اورژانس از شمول این ماده مستثنا است و پزشک مکلف به هرگونه اقدام درمانی بدون توجه به نظر و اذن بیمار یا همراهان او می‌باشد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 19- در مواردی که مشاوره پزشکی لازم باشد، انتخاب پزشک مشاور با پزشک معالج است. در صورتی که بیمار یا بستگان او مشاوره پزشکی را درخواست نمایند، مشاوره پزشکی با نظر پزشک معالج به عمل می‌آید و اجرای دستورات پزشک مشاور با نظر پزشک معالج می‌باشد و چنانچه بیمار یا بستگان او بدون موافقت پزشک معالج، از پزشک دیگری برای درمان بیمار دعوت به عمل آورند، در این صورت پزشک معالج اول می‌تواند از ادامه درمان بیمار در موارد غیر اورژانس خودداری نماید.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 20- فروش دارو و محصولات آرایشی و بهداشتی و تجهیزات و لوازم پزشکی در محل طبابت توسط شاغلین حرفه‌های پزشکی بدون اخذ مجوز رسمی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

ماده 21- مشخصات و طرز استفاده داروهای تجویز شده به بیمار باید توسط پزشک با خط خوانا و انشای قابل فهم در نسخه قید شود.

تبصره - دکتر داروساز موظف به توضیح و درج چگونگی تجویز دارو طبق نسخه پزشک است.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 22- صدور هر نسخه می‌باید بر اساس شرایط بیمار و اصول علمی نسخه‌نویسی صورت گیرد.

ماده 23- مسئولان فنی مکلف‌اند در تمام ساعات موظف بر امور فنی مؤسسات پزشکی نظارت کنند.

ماده 24- اندازه و سایر مشخصات سر نسخه‌ها، تابلوها و چگونگی درج آگهی در رسانه‌ها باید طبق ضابطه‌ای باشد که به تصویب شورای عالی نظام پزشکی می‌رسد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 25- به‌کارگیری و استفاده از افراد فاقد صلاحیت در امور پزشکی و حرفه‌های وابسته در مؤسسات پزشکی و مطب ممنوع است.

ماده 26- شاغلین حرفه‌های پزشکی مکلف‌اند نشانی و تغییر نشانی و تعطیلی مطب و مؤسسات پزشکی خود را به سازمان نظام پزشکی محل اطلاع دهند.

ماده 27- شاغلین حرفه‌های پزشکی مکلف‌اند در موارد فوریت‌های پزشکی اقدامات مناسب و لازم را برای نجات بیمار بدون فوت وقت انجام دهند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 28- مسئولان فنی مؤسسات پزشکی اعم از دولتی، عمومی، خصوصی و خیریه مکلفاند علاوه بر قوانین و مقررات موجود در آیین‌نامه‌های مصوب وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان نظام پزشکی، ضوابط علمی و حرفه‌ای ذی‌ربط را رعایت کنند.

ماده 29 - در صورت اتمام اعتبار و یا ابطال پروانه مطب، شاغلین حرف پزشکی مجاز به فعالیت پس از آن نمی‌باشند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 30- به‌کارگیری و استفاده از افراد دارای صلاحیت در امور پزشکی و حرفه‌های وابسته ولی فاقد پروانه مطب در مؤسسات پزشکی ممنوع است.

تبصره - افراد متعهد خدمت به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، از این امر مستثنا می‌باشند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 31- شاغلان حرف پزشکی می‌توانند منحصرأً به درمان آن گروه از بیماران پردازند که در دوران تحصیل دوره آموزشی آن را طی نموده و یا مدارک لازم را از مراکز مجازی که به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد، اخذ نموده باشند.

تبصره - در موارد بیماران اورژانسی پزشک برحسب توان علمی خود موظف به انجام هر اقدامی جهت بیمار خود می‌باشد و از این ماده مستثنا می‌باشد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 32- آن گروه از مشاغل و حرف پزشکی که در خارج از کشور تحصیل نموده‌اند در صورتی مجاز به فعالیت درمانی می‌باشند که مدارک مربوطه به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد و پروانه قانونی را نیز کسب نموده باشند.

ماده 33- آن گروه از پزشکان که به طب مکمل می‌پردازند در صورتی مجاز به فعالیت می‌باشند که دوره آموزشی مربوطه را در مراکز مورد تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گذرانده و مجوز فعالیت در آن رشته، به تأیید سازمان نظام پزشکی رسیده باشد.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 34- چنانچه صاحبان حرف پزشکی و وابسته به مشکلات روحی، روانی یا جسمی مبتلا گردند که ماهیتاً منجر به ارائه اختلال در فعالیتهای درمانی آنها شود، جهت تصمیم‌گیری در نحوه ادامه فعالیت درمانی نامبردگان به کمیسیون ماده 34 استانی معرفی می‌گردند (اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۹/۵)

تبصره - شیوه‌نامه اجرایی این ماده به تصویب شورای عالی نظام پزشکی خواهد رسید.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 35- درج هرگونه تبلیغات در حیطه دارویی، مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی، بهداشتی، مکمل‌های غذایی، تجهیزات پزشکی و کلیه خدمات پزشکی، تشخیصی، درمانی و پیشگیری بدون اخذ مجوز کتبی تبلیغات از سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

فصل دوم / مجازات‌های انتظامی

ماده 36- هیئت‌های انتظامی در صورت احراز جهات مخففه با استفاده از ماده 38 قانون مجازات اسلامی می‌توانند با ذکر ادله مناسب نسبت به تخفیف یا تبدیل مجازات‌های انتظامی به نوع دیگر حداکثر به میزان یک‌بند مجازات انتظامی بر اساس تبصره یک ماده 28 قانون سازمان نظام پزشکی اقدام نمایند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

جهات مخففه عبارت‌اند از:

- 1- گذشت شاکی یا مدعی خصوصی
  - 2- حسن سابقه علمی و انتظامی مشتکی‌عنه
- (اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۹/۵)

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 37- مجازات‌های موضوع تبصره (1) ماده 28 قانون سازمان نظام پزشکی مصوب ۱۳۸۳/۸/۱۶ مجمع تشخیص مصلحت نظام به شرح زیر اعمال می‌شود:

الف- متخلفان از مواد 2، 4، 5، 8، 18، 19، 22، 24 و 26 این آیین‌نامه حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (الف) یا (ب).

تبصره - متخلفان از مواد موضوع این بند به استثنای مواد 2، 4، 8 و 24 در صورت تکرار به مجازات‌های مقرر در بند (ج) و در مورد مواد 2، 4، 8 و 24 به مجازات‌های بندهای (ج) یا (د).

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ب- متخلفان از مواد 9، 15، 16، 17، 20، 21 و 23 آیین‌نامه انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ب)، (ج) یا (د).

پ- متخلفان از مواد 7، 10، 11، 12، 13، 14 و 25 آیین‌نامه انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ج)، (د) یا (ه).

ت- متخلفان از مواد 27، 28 و 31 آیین‌نامه انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ج)، (د)، (ه) یا (و).

ث - متخلفان از مواد 3 و 6 آیین‌نامه انتظامی و تبصره ماده 10 آیین رسیدگی دادرها و هیئت‌های انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ب)، (ج)، (د)، (ه)، (و) یا (ز).

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ج-متخلفان از مواد 29 و 30 و تبصره ماده 6 آیین‌نامه انتظامی به مجازات‌های مقرر در بندهای (ب)، (ج)، (د) یا (ه). (اصلاحی مورخ ۱۳۹۱/۶/۴)

چ-متخلفان از مواد 32 و 33 آیین‌نامه انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ب)، (ج)، (د)، (ه) یا (و).

ح-متخلفان از ماده 35 آیین‌نامه انتظامی حسب مورد به مجازات‌های مقرر در بندهای (ب)، (ج)، (د) و حداکثر به یک سال منع از هرگونه تبلیغات محکوم می‌گردند.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 38 - مجازات افراد مشتمل بر آنکه عضو سازمان نظام پزشکی نیستند جهت اجرا به مراجع ذیصلاح حوزه فعالیت اعلام می‌شود.

ماده 39- در مواردی که رأی قطعی به محرومیت از اشتغال به امور پزشکی و حرف وابسته صادر می‌شود، اشتغال محکوم‌علیه به حرفه‌های یادشده در مدت محرومیت در بخش‌های خصوصی، عمومی، دولتی و یا خیریه ممنوع است.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 40- آثار محرومیت‌های انتظامی اعمال شده با گذشت مواعد زیر زایل خواهد شد:

الف- مجازات‌های انتظامی مندرج در بندهای (الف) و (ب) تبصره 1 ماده 28 قانون، برای مرتبه اول محسوب نگردیده و در صورت تکرار به مدت یک سال بعد از اجرای رأی قطعی.

ب- مجازات‌های انتظامی مندرج در بند (ج) تبصره 1 ماده 28 قانون، به مدت 2 سال از تاریخ اجرای رأی قطعی و در صورت تکرار به مدت 3 سال.

ج- مجازات‌های انتظامی موضوع بندهای (د)، (و) و (ه) تبصره 1 ماده 28 قانون، به مدت 5 سال از تاریخ اجرای رأی قطعی و در صورت تکرار به مدت 7 سال.

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

ماده 41- مرجع تشخیص تمامی موارد تخلف از آیین‌نامه فوق،
دادسراها و هیئت‌های انتظامی می‌باشند.

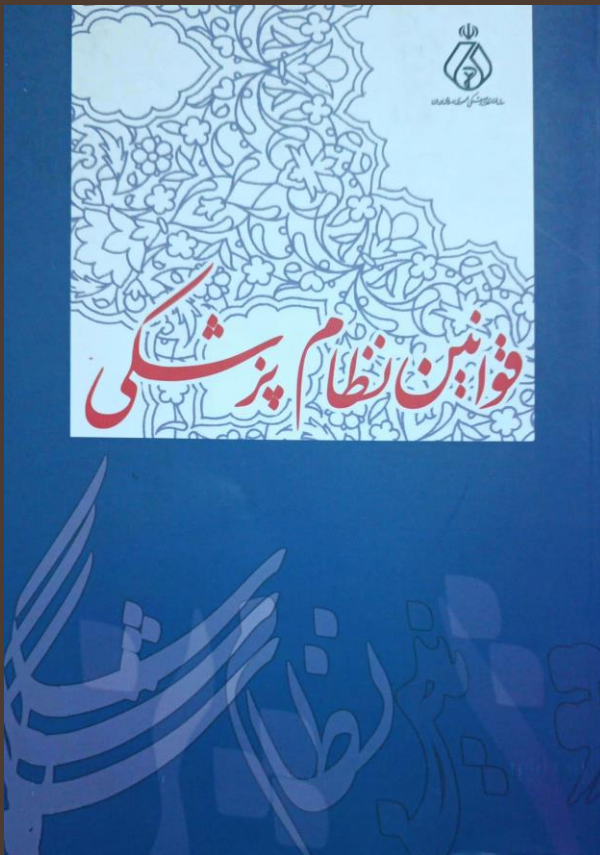

آیین‌نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی

آیین‌نامه فوق مشتمل بر 41 ماده و 7 تبصره در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۶/۱۹ به تصویب شورای عالی سازمان رسید.

منابع: پزشکی قانونی بالینی - قوانین نظام پزشکی

کتاب فروشی دانیال حکیم
09044969467

aalimohammadidr@gmail.com

